

Aan:

SP Tweede Kamerfractie
T.a.v. Dhr. M. van Nispen
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Van:

Landelijk Netwerk Bewegingsonderwijs Pabo
Postakkers 38a
5521 AT Eersel

Datum: 11-3-2016

Onderwerp: **Reactie Landelijk netwerk bewegingsonderwijs inzake voorstel (VVD) voor een vakleerkracht bewegingsonderwijs PO, anders dan een afgestudeerde docent PO met de nieuwe bevoegdheid. Tevens het voorstel voor een initiatiefwet van de SP m.b.t. meer en beter bewegingsonderwijs.**

Geachte heer Nispen,

Graag willen wij, als Netwerk Bewegingsonderwijs Pabo (hierna aangeduid als *Netwerk*), onze visie geven op de recente wetsvoorstellen van Rudmer Heerema (VVD) en Michael van Nispen (SP) met betrekking tot de verbetering van het bewegingsonderwijs in het primair onderwijs.

Wij juichen de aandacht voor de verbetering van de kwaliteit van het bewegingsonderwijs in het primair onderwijs toe. Wel verschillen we op een aantal punten over de wijze waarop de kwaliteit verbeterd kan worden. De aanname van Heerema en Nispen is gestoeld op de aanname dat de genoten opleiding garant staat voor (verbetering van) de kwaliteit van het bewegingsonderwijs. Binnen deze aanname worden Vakleerkrachten (ALO) o.i. ten onrechte hoger aangeslagen dan Vakspecialisten (PABO + Leergang).

Graag brengen wij onderstaande onderwerpen aan de orde:

1. De kwaliteit van de Leergang vakbekwaamheid bewegingsonderwijs via Pabo; hierna aangeduid als *Leergang*
2. De kwaliteit van een Vakleerkracht (via ALO) t.o.v. een Vakspecialist bewegingsonderwijs (via Pabo en Leergang)
3. De kwaliteitsborging van de Leergang
4. De inzet van de lerarenbeurs voor de Leergang
5. Wetsvoorstel van Nispen SP
6. Gezondheid vanuit een breder perspectief bekeken

1. De kwaliteit van de Leergang

Bij interne evaluaties waarden afgestudeerden de opleiding als 'zwaar, maar goed'. Het evaluatierapport dat in opdracht van het ministerie van OCW door het Mulier Instituut in 2012 is uitgevoerd bevestigen dit:

- In de samenvatting van het rapport (pagina 6) wordt gesteld: "*De ondervraagde basisscholen zijn in grote meerderheid positief over de kwaliteit van het bewegingsonderwijs die zij met hun*

leerkrachten kunnen realiseren. Ruim 70 procent is naar eigen zeggen goed in staat de kerndoelen en eindtermen voor het vak te realiseren. Bijna tweederde vindt dat de bekwaamheden van de leerkrachten op school voor het vak daarbij goed aansluiten, bij 13% is dit echter niet het geval.” In de conclusie van dit onderzoek wordt vermeld onder hoofdstuk 6.4 op pagina 70 dat zowel de alumni van de Leergang, als de basisscholen die hen inzetten, positief zijn over de meerwaarde van de Leergang.

- Op pagina 71 van hoofdstuk 6.5 wordt beschreven in het totaalbeeld van het onderzoek (bestaande uit alumni, Pabo's en basisscholen), dat de Leergang – in welke variant dan ook geboden- kwalitatief behoorlijk wordt uitgevoerd. Dit beeld komt overeen met de ervaringen van de toetsingscommissie.

Het netwerk stelt zich ten doel de kwaliteit van de Leergang te bewaken en zo mogelijk te verhogen. Dit wordt gedaan door jaarlijks het programma zorgvuldig onder de loep te nemen en te updaten aan de hand van de evaluaties, de nieuwste inzichten en publicaties. Tevens proberen we om zoveel mogelijk aan te sluiten bij het beleid van ministerie van OWC en VWS, bijvoorbeeld m.b.t de ontwikkelingen op het gebied van gezondheid en leren (gezonde school). Het netwerk neemt graag het initiatief om in overleg met het Lobo, OCW en andere deskundigen uit het werkveld om de kwaliteit van de Leergang zo hoog mogelijk te houden.

2. De kwaliteit van een Vakleerkracht (via ALO) t.o.v. een Vakspecialist bewegingsonderwijs (via Pabo en Leergang)

Zowel de KVLO als de HSO doen uitspraken over het vermeende kwaliteitsverschil tussen ALO en Leergang afgestudeerden. Voor zover ons bekend is er geen onderzoek gedaan naar deze verschillen. Er bestaat wel een enkel onderzoek waarbinnen de ALO-er wordt vergeleken met PABO-ers met een bevoegdheid. Hierin worden de Vakspecialisten (via Leergang) niet onderscheiden. In het publieke debat wordt de Vakleerkracht (ALO) tegenover de (slecht of niet opgeleide) groepsleerkracht gezet. Men vergeet de Vakspecialist bewegingsonderwijs.

De ALO's hebben 240 EC ter beschikking om studenten te bekwaamen in de (lessen) bewegingsonderwijs van 4 tot 18 jaar. Een substantieel deel van deze tijd wordt besteed aan achtergrondvakken als Anatomie, Fysiologie en Biomechanica. Binnen de stages en de methodisch-didactische colleges wordt een deel van de tijd besteed aan de leeftijdsgroep 4-12 jaar. de nadruk ligt echter op de leeftijdsgroep 13 – 18 jaar. Studenten met Pabo en vervolgens Leergang, hebben eerst 240 EC gestudeerd (met zeer veel stage) binnen de leeftijdsgroep 4 – 12 jaar, met de opmerkingen dat de omvang voor bewegingsonderwijs gering (4 EC), maar de aandacht voor pedagogiek en onderwijskunde groot is. Binnen de leergang worden 22,5 EC direct gericht op de praktijk voor het PO. Voor onderwijs aan kleuters (hoe jonger hoe beter!) geldt dat Vakspecialisten veel meer ervaring hebben met deze doelgroep. Ook zijn Vakspecialisten de gehele week of een groot deel van de week op de basisschool aanwezig. We zijn dan ook van mening dat Vakspecialisten die meer dan 0,2 fte als specialist bewegingsonderwijs worden ingezet, mogelijk meer invloed kunnen hebben op het stimuleren van bewegen, spelen en gezond gedrag dan een ALO-opgeleide docent, die de kinderen één of soms twee keer in de week 45 minuten bewegingsonderwijs geeft.

Waarschijnlijk is – in grotere scholen – een samenwerking binnen een beweegteam de meest optimale invulling bij het vormgeven van een gezond beweeg- en speelklimaat. Bijvoorbeeld één ALO afgestudeerde die samen met enkele Vakspecialisten alle lessen bewegingsonderwijs verzorgen en tevens schoolplein, gezonde school, MRT e.d. in het takenpakket heeft.

Praktisch lukt het niet om ALO-ers op kleine dorpsschooltjes te krijgen i.v.m. verplaatsingstijd. Ook die zouden door Vakspecialisten bediend kunnen worden.

3. De kwaliteitsborging van Leergang

Ieder jaar wordt de kwaliteit van de Leergang door de toetsingscommissie van het CPION beoordeeld in de vorm van een voortgangsrapportage. Om de vier jaar vindt er een accreditatie plaats. Zoals eerder vermeld is de toetsingscommissie positief over de kwaliteit van de opleiding (Mulier Instituut 2012). De gehele toetsing vindt momenteel plaats op basis van geleverde documenten, het netwerk ziet deze toetsing graag uitgebreid met een visitatie en meer transparantie m.b.t. de resultaten. Het LOBO zou hiervoor een aanzet kunnen geven.

Het netwerk kan de kwaliteit van de Leergang nog meer borgen door:

- Senior adviseurs / vakbekwame docenten van de verschillende Pabo's een visitatie commissie laten vormen. Zij kunnen de bevindingen delen met CPION. De eventuele verbeterpunten worden in het netwerk voorgelegd.
- De professionalisering van de vakdocenten vergroten.
- Het vormen van werkgroepen binnen het netwerk die leerlijnen vernieuwen.
- Het continueren van de organisatie van een landelijke studiedag voor PABO docenten bewegingsonderwijs.
- Het intensiveren van de samenwerking met de KVLO en ALO's in Nederland.

4. De inzet van de lerarenbeurs voor de Leergang.

Wij zetten – evenals de KVLO - een kanttekening bij het voornemen van staatssecretaris om het volgen van de Leergang te stimuleren door de lerarenbeurs hiervoor beschikbaar te stellen. Het gevaar bestaat dat er als gevolg van deze maatregel te veel groepsleerkrachten (zonder affectie met bewegingsonderwijs) de Leergang gaan volgen of om aanstellings-technische redenen worden aangezet hun bevoegdheid bewegingsonderwijs te gaan behalen. De bedoeling van de Leergang was en is: het verbeteren van het bewegingsonderwijs middels het opleiden van startbekwame specialisten. Deze vakspecialisten hebben affectie met het vak bewegingsonderwijs en krijgen de mogelijkheid om zich door te ontwikkelen op een school. Deze doorontwikkeling stagneert indien de specialist zijn specialisme in onvoldoende mate kan uitoefenen, omdat (bijna) alle leerkrachten op de school bevoegd zijn en de specialisten slechts hun eigen klas bewegingsonderwijs geven. Wij sluiten ons om die reden aan bij de door de KVLO geformuleerde randvoorwaarden bij het verlenen van de lerarenbeurs voor de Leergang:

- De vakspecialist wordt voor minimaal 0,2 aangesteld om bewegingsonderwijs te geven.
- De vakspecialist staat ingeschreven in het lerarenregister om continue professionalisering te waarborgen.

5. Wetsvoorstel van Nispen van de SP

Van Nispen gaat een stap verder en stelt: Zodra deze wet in werking treedt stopt de post-initiële leergang Vakbekwaamheid Bewegingsonderwijs (de LO-bevoegdheid voor PABO-ers). Nieuw aan te nemen docenten voor het vak bewegingsonderwijs zouden dan zoveel mogelijk ALO-opgeleid moeten zijn. In een ruime overgangstermijn van een aantal jaren kan toegewerkt worden naar de situatie dat op termijn alle kinderen bewegingsonderwijs krijgen van een ALO-opgeleide docent. In deze periode kunnen de vakspecialisten die dat willen bijgeschoold worden, mogelijk kan een verkort ALO-traject worden opgezet en kunnen PABO-ers worden gestimuleerd om via dit traject de bevoegdheid bewegingsonderwijs te halen.

In bovenstaande hebben wij reeds toegelicht dat de meerwaarde van een ALO-er t.o.v. een PABO-er met Leergang (en >0,2 aanstelling voor bewegingsonderwijs) in het primair onderwijs onduidelijk is. Waarschijnlijk zullen de meeste ALO-ers binnen een aantal deelgebieden zelfs minder competent zijn en tevens minder goed/flexibel inzetbaar binnen de schoolorganisatie. Voordat deze maatregel wordt toegevoegd aan het voorstel, dienen voor- en nadelen (kwaliteits- verschillen) goed te worden afgewogen of beter onderzocht.

6. Gezondheid vanuit een breder perspectief bekeken (de gezonde school).

In zowel het voorstel van de VVD als de SP is een achterliggende gedachte dat op langere termijn gestreefd wordt naar een gezondere samenleving. De rol van een vakleerkracht/vakspecialist kan hierin essentieel zijn.

Wij als netwerk zijn voorstander om een deel van de gezondheidsthema's van 'De Gezonde School' (sport en bewegen, voeding, sociale veiligheid, welbevinden, buiten spelen) in het curriculum van de Leergang te verwerken. Met als doel een blijvende gezonde leefstijl bij leerlingen en docenten te ontwikkelen. Een vakspecialist die vaak 5 dagen per week op de school aanwezig is, kan hier een grotere bijdrage aan leveren dan een vakleerkracht die de kinderen 45 tot max 90 min. per week ziet.

Namens het Netwerkwerk Bewegingsonderwijs Pabo

Dhr. B. Goedhart, Dhr. V. Mollema, Dhr. S. van Santen, Mevr. S. Soomers en Dhr. S. de Beukelaar

Bronnen:

Lucassen J., Reijgersberg N., Werff van der H. (2012) Evaluatie vakbekwaam bewegingsonderwijs via de Pabo. Mulier instituut in opdracht van Ministerie van OCW.

Website:

Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport. (2015) <https://www.gezondeschool.nl/primair-onderwijs>